

Karolina Wójcicka

Stan prawny na dzień 15.01.2015 r.

Kredyt bankowy i pożyczka – czy znaczą to samo?

Czasami chcemy coś kupić, jednak w danej chwili nie dysponujemy odpowiednimi środkami pieniężnymi do przeznaczenia ich na ten cel. Jednym z rozwiązań w takiej sytuacji jest wzięcie kredytu w banku lub zaciągnięcie pożyczki. Kredyt i pożyczka to dwa pojęcia, które w mowie potocznej często używane są zamiennie. Słyszymy, że ktoś mówi „wziąłem pożyczkę w banku”, jednocześnie mając na myśli zaciągnięcie kredytu. Należy sobie jednak zdawać sprawę, że **z formalnego punktu widzenia kredyty i pożyczki nie są tożsame.**

Kredyty bankowe i pożyczki - charakterystyka

Kredyt to dwustronna umowa, w której jedną stroną jest bank¹, a drugą kredytobiorca (np. konsument, przedsiębiorstwo). Cechą charakterystyczną kredytu jest jego pieniężny charakter – przedmiotem kredytowania zawsze są pieniądze. Kwestie związane z kredytem reguluje ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. *Prawo bankowe* (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.). W tym akcie prawnym zdefiniowane jest pojęcie kredytu. Kredyt jest umową na mocy której bank, na określony z góry czas, zobowiązuje się oddać to dyspozycji kredytobiorcy kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel. Jednocześnie kredytobiorca zobowiązuje się, że będzie korzystał z otrzymanych środków na warunkach określonych w umowie kredytowej, a także do zwrotu kwoty kredytu (wraz z odsetkami) w wyznaczonych w umowie terminach spłaty, jak również do zapłaty ewentualnej prowizji za udzielenie kredytu.

Prawo bankowe precyzuje kształt umowy kredytowej. Każda umowa kredytowa powinna zostać zawarta na piśmie oraz powinna zawierać określone w ustawie elementy. Powinna dokładnie precyzować strony umowy kredytowej (w przypadku kredytów detalicznych będzie to bank oraz klient indywidualny). Ponadto do wymaganych elementów każdej umowy kredytowej należą m.in.: kwota i waluta kredytu, cel kredytu, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia należności, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy².

¹ Udzielanie kredytów jest czynnością bankową *sensu stricto* (art. 5 ust. 1 ustawy *Prawo bankowe*), a zatem może być wykonywane wyłącznie przez banki. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy szczególne przepisy dają taką możliwość innemu podmiotowi (np. na mocy ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych kredytów mogą udzielać również SKOKi).

² Art. 69 ust. 2 ustawy *Prawo bankowe* z dnia 29.08.1997 r. (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.).

Przy zaciągnięciu kredytu należy mieć świadomość, że finansowanie to niesie ze sobą dodatkowe koszty. Koszt kredytu to suma wszystkich kosztów, które kredytobiorca jest zobowiązany ponieść w związku z umową o kredyt. Są to w szczególności odsetki oraz prowizje i marże, a także koszty dodatkowych usług niezbędnych, by otrzymać środki finansowe – może to być np. konieczność wykupienia ubezpieczenia.

Należy mieć na uwadze, że nie każda osoba, ubiegająca się o kredyt otrzyma go. Możliwość otrzymania kredytu jest uzależniona od zdolności kredytowej danej osoby. Zdolność kredytowa to oceniana przez bank możliwość terminowej spłaty kredytu łącznie z odsetkami przez kredytobiorcę. Co więcej, nawet gdy bank przyzna kredytobiorcy środki, to w przypadku, gdy klient nie wywiązuje się z zawartej umowy, bank ma możliwość obniżenia kwoty przyznanego finansowania, bądź też może w ogóle wypowiedzieć kredytobiorcy umowę. Bank, aby zabezpieczyć się przed niewywiązaniem się kredytobiorcy z umowy, często żąda dodatkowego zabezpieczenia należności (np. hipoteka, poręczenie).

Z kolei pożyczka to czynność polegająca na udzieleniu przez osobę fizyczną, bądź instytucję, określonej sumy pieniędzy (bądź określonych przedmiotów) pożyczkobiorcy. Warunkiem jest jednak, aby przedmiot pożyczki nie należał do osób trzecich, a był własnością pożyczkodawcy.

Podstawowe kwestie związane z pożyczkami reguluje ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny* (Dz.U. z 1964 r. nr 16, poz. 93). Ustawa ta precyzuje przedmiot pożyczki: „Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość”³. Zatem, przedmiotem pożyczki mogą być zarówno środki pieniężne, jak i przedmioty (muszą one być jednak sprecyzowane). Jeżeli przedmiotem pożyczki są środki pieniężne, to nie jest wymagane określenie celu, na które zostaną one wydane. Pożyczka może zostać udzielona na ściśle określony czas, bądź też na czas nieoznaczony⁴ (bez konkretnej daty zwrotu środków/przedmiotów). To, czy pożyczka będzie odpłatna czy nie – zależy od umowy pomiędzy pożyczkodawcą i pożyczkobiorcą. Nie jest wymagane naliczanie oraz pobieranie odsetek, czy też prowizji – w przypadku pożyczki obowiązują zasady, które ustalą między sobą pożyczkodawca oraz pożyczkobiorca. Nie ma również wymogu, aby umowę pożyczki sporządzać na piśmie – możliwa jest zatem dowolna forma, również ustna. Należy jednak pamiętać, że *Kodeks cywilny* wskazuje, iż umowy na kwotę powyżej 500 zł powinny zostać sporządzone pisemnie.

Na rynku finansowym jest wiele ofert kredytów i pożyczek. Udzielenie kredytu jest czynnością która, zgodnie z prawem, jest zarezerwowana dla banków. Nie oznacza to jednak, że każde zobowiązanie zaciągnięte w banku jest kredytem. Banki mają też możliwość udzielania pożyczek, gdy stawiane do dyspozycji środki pochodzą z ich środków własnych. Zależność ta nie jest jednak odwrotna. Na rynku funkcjonuje wiele instytucji, które oferują „kredyty” (tzw. chwilówki) – jest to jednak nazwa używana wyłącznie marketingowo, a oferowany produkt nie jest kredytem a pożyczką.

³ Art. 720 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny*, Dz.U. z 1964 r. nr 16 poz. 93.

⁴ Jeżeli termin zwrotu pożyczki nie jest oznaczony, dłużnik obowiązany jest zwrócić pożyczkę w ciągu sześciu tygodni po wypowiedzeniu przez dającego pożyczkę - art. 723 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – *Kodeks cywilny*, Dz.U. z 1964 r. nr 16 poz. 93.

Czym różni się kredyt od pożyczki?

Zarówno w przypadku kredytu bankowego, jaki i pożyczki, ma miejsce zaciągnięcie długu, który podlega zwrotowi. Jednak zawierane umowy nie są równoznaczne, a ich zawarcie powoduje odmienne konsekwencje prawne oraz finansowe. Główne różnice pomiędzy tymi źródłami finansowania są następujące:

- przedmiotem umowy kredytu bankowego mogą być tylko środki pieniężne, natomiast przedmiotem pożyczki mogą być zarówno pieniądze, jak i przedmioty oznaczone co do gatunku;
- pożyczki może udzielić praktycznie każdy, kto jest właścicielem pożyczanych pieniędzy lub rzeczy. Kredyty natomiast udzielane są przez banki. Zatem katalog pożyczkodawców jest szerszy niż w przypadku kredytu – pożyczki może udzielić nie tylko wyspecjalizowana instytucja, ale także np. kolega, ciocia czy sąsiad;
- środki pieniężne pozyskane w drodze pożyczki mogą zostać wydane w dowolny sposób. Kredyt natomiast zostaje udzielony na konkretny, określony w umowie cel (np. kupno samochodu, mieszkania). Jeżeli kredytobiorca wykorzysta otrzymane środki finansowe w sposób niezgodny z zadeklarowanym celem, bank ma prawo żądać natychmiastowej spłaty należności;
- w drodze udzielenia kredytu bank oddaje środki pieniężne do czasowej dyspozycji kredytobiorcy – nie stają się one jego własnością, natomiast na mocy umowy pożyczki własność pożyczanej kwoty zostaje przeniesiona na pożyczkobiorcę.

Syntetyczne zestawienie różnic pomiędzy kredytem a pożyczką przedstawiono w poniższej tabeli.

Wyszczególnienie	kredyt bankowy	pożyczka
regulacje prawne	ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – <i>Prawo bankowe</i> (Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.)	ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – <i>Kodeks cywilny</i> (Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93)
przedmiot umowy	środki pieniężne	środki pieniężne, przedmioty (oznaczone co do gatunku)
strona udzielająca	bank	każdy, kto posiada środki finansowe (osoba fizyczna, instytucja finansowa)
cel, na który przyznano środki	precyzyjnie określony w umowie	dowolny
forma zawarcia umowy	umowa musi być zawarta w formie pisemnej	umowa powinna być zawarta w formie pisemnej gdy przedmiotem umowy jest kwota powyżej 500 zł
koszty	zazwyczaj odpłatny (prowizja od przyznanego finansowania oraz odsetki od wykorzystanego kredytu)	może być nieodpłatna

Źródło: opracowanie własne.

Niniejszy artykuł został przygotowany w celach edukacyjnych w ramach programu *Porozmawiajmy o finansach*. Informacje w nim zawarte mają charakter wyłącznie ogólny i nie stanowią porady inwestycyjnej. Autorskie prawa majątkowe do materiałów są własnością Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego. Rozpowszechnianie, kopiowanie, utrwalanie, publiczne wykorzystywanie całości lub części – dozwolone jedynie w celach niekomercyjnych, nieodpłatnie, za zgodą UKNF, pod warunkiem podania informacji o pochodzeniu materiałów.

Więcej informacji związanych z omawianym tematem znajduje się m.in. w publikacjach edukacyjnych wydanych nakładem Komisji Nadzoru Finansowego w 2013 i 2014 r., dostępnych również w wersji elektronicznej na stronie internetowej www.knf.gov.pl:

- „*Czy rata mojego kredytu nie jest za wysoka? Podstawy matematyki finansowej*”, P. Śliwka,
- „*Przewodnik po kredycie konsumentkim*”, M. Gryber, D. Sowińska-Kobelak.

Niniejszy artykuł został przygotowany w celach edukacyjnych w ramach programu *Porozmawiajmy o finansach*. Informacje w nim zawarte mają charakter wyłącznie ogólny i nie stanowią porady inwestycyjnej. Autorskie prawa majątkowe do materiałów są własnością Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego. Rozpowszechnianie, kopiowanie, utrwalanie, publiczne wykorzystywanie całości lub części – dozwolone jedynie w celach niekomercyjnych, nieodpłatnie, za zgodą UKNF, pod warunkiem podania informacji o pochodzeniu materiałów.